

BYZNYS, NNO A PRACOVNÍ MIGRACE

Mapování prostoru pro dialog a spolupráci

SHRNUTÍ

Usilujeme o to, aby se Česká republika aktivně zasazovala o dlouhodobou prosperitu světa. V oblasti potravin, energetiky, financí a migrace měníme přístup Česka: rozšiřujeme obzory, propojujeme občanskou společnost, politiku a byznys, pomáháme nacházet pozitivní odpovědi na globální výzvy. Od nabídky vizí, analýz a debat přes vzdělávání, aktivní komunikaci on-line a veřejné kampaně až po facilitaci procesů spolupráce, budování místních partnerství a rozbíhání konkrétních aktivit mezi různými obory a sektory společnosti.

Autorka: Vendula Menšíková
Strategická supervize: Petr Lebeda
Vydal: Glopolis, Praha 2017
Grafický design: Oskar Jakubek

Adresa vydavatele: Glopolis, o. p. s.
Soukenická 1189/23
110 00 Praha 1
Česká republika
Tel.: +420 272 661 132
Web: www.glopolis.org

Toto dílo podléhá licenci Creative Commons „Uveďte původ-Neužívejte komerčně-Nezpracovávejte 4.0 Mezinárodní“ (CC BY-NC-ND 4.0).

Vznik této analytické zprávy byl realizován ve spolupráci s pražskou kanceláří Heinrich-Böll-Stiftung e.V. Názory a stanoviska vyjádřené v této publikaci jsou názory autorů a autorek a nevyjadřují názory Heinrich-Böll-Stiftung e.V., kancelář v Praze.

 HEINRICH
BÖLL
STIFTUNG
PRAHA

ISBN: 978-80-87753-33-0

Shrnutí

V poslední letech se největší zájem o konkrétní spolupráci mezi firmami a nevládními neziskovými organizacemi (NNO) objevil v době vrcholící tzv. uprchlické krize, pak ale postupně utichl a pokračoval spíše v dílčí koordinaci advokační práce. Příklady užitečné spolupráce tedy existují, jsou ale spíše **sporadické a nárazové**. Naráží na řadu překážek – některé snáze, jiné hůře překonatelní (a hlavní slovo Ministerstva vnitra), obtíže mluvit společným slovníkem apod. Tato analýza představuje mimo jiné **náměty pro konkrétní spolupráci** na organizační a místní úrovni, přičemž mnoho z nich odráží již probíhající spolupráci. Otázkou je, zda je možné dílčí spolupráci přetavit v **dlouhodobější přístup**, který by umožnil nalézání také širších (strategických) priorit a jejich společné, systematictější prosazování. Tento text na základě rozhovorů se zástupci obou sektorů poukazuje na směry, kterými by se toto společné hledání mohlo ubírat.

Dlouhodobějšímu a intenzivnějšímu partnerství nahrává řada okolností, i když zpočátku by se muselo obejít bez veřejné publicity. Ukazuje se totiž, že praktické aktivity na podporu přijímání a integrace zahraničních pracovníků a veřejná komunikace o nich (a rizika, která přináší) jsou dvě velmi odlišné roviny. Toto dilema mimo jiné zásadně omezuje i možnosti začlenit tuto problematiku do **společenské odpovědnosti (CSR)** firem v ČR. Na druhou stranu však nijak výrazně **nepodryvá možnost formulovat společné priority a požadovat po státu, aby uchopil migrační a integrační politiku koncepčněji a uceleněji** (a v hledání řešení zohlednil také dlouhodobé výzvy).

Pokud jde o migrační NNO, neplatí často rozšířená představa, že jejich cílem je bezpodmínečně přijímat co největší možný počet migrantů (slovy ředitelky jedné organizace jim primárně jde „o soudržnou společnost, ve které mají cizinci své místo“). Jakkoli má podnikatelský sektor značný bezprostřední zájem na přijímání většího množství pracujících cizinců, stojí také o poklidné soužití a takové nastavení pravidel, které by umožnilo alespoň části z potřebných pracovníků se v ČR dlouhodobě usadit a integrovat. Společnost, ve které se **migrace řídí jasnými a racionálně ukotvenými pravidly** a ve které **jinakost není vnímána jako bytostně ohrožující**, je společným zájmem.

Současné nastavení pravidel ekonomické migrace obě strany považují za nesystémové. Volají po explicitních a odůvodněných kritériích a zavedení obecné, předvídatelné politiky, která by **reagovala na reálné dlouhodobé výzvy ČR** (demografické proměny a související potřeby pracovního trhu), zohledňovala skutečné administrativní kapacity státu a v důsledku pomáhala **naplňovat strategii ekonomického a společenského rozvoje ČR**.

Oba sektory se tedy potkávají v zájmu překonat nedostatky současného přístupu k migraci s pomocí funkčních řešení reálně existujících problémů. Mezi migračními NNO i respondenty z podnikatelských platforem je navíc hmatatelná rostoucí **ochota spolu komunikovat a společné požadavky sdělovat státu**. V neposlední řadě mají podnikatelé i NNO každý trochu jiné silné stránky, o které se lze opřít při snaze o konkrétní a konstruktivní opatření. Nejobsáhlejší průnik záběru obou sektorů tvoří téma **cizinců na pracovním trhu**. Právě kritický nedostatek pracovníků zároveň představuje také největší potenciál pro změnu pracovních podmínek, tím spíše proto, že pracovníky ze zahraničí je čím dál složitější získat. Zvláště pracovní prostředí navíc umožňuje nejen **přirozený způsob integrace cizinců**, ale také **postupnou proměnu postojů české veřejnosti** (soužití cizinců a většinové společnosti obecně pozitivněji hodnotí lidé, kteří některého cizince osobně znají). Že se vnímání cizinců postupně proměňuje právě na základě vlastní zkušenosti na pracovišti i jinde, potvrzují také naši respondenti.

Náměty na projekty na organizační a místní úrovni

- *právní poradenství a školení (zejména pro malé a střední podniky) v oblasti cizineckého a uprchlického práva*
- *jazykové kurzy pro cizince a využívání dalších vzájemně užitečných školení a kurzů*
- *spolupráce v oblasti pracovního uplatnění cizinců – efektivnější propojení nabídky a poptávky; vhodnější nastavení rekvalifikací a vzdělávání, nabídka školení a exkurzí*
- *sdílení osvědčených postupů při začleňování zahraničních zaměstnanců včetně návrhu a implementace programů na míru*
- *certifikace firem odpovědných vůči zahraničním pracovníkům*
- *rozšíření sociálního poradenství*
- *rozvoj institucí poskytujících služby širšímu spektru zahraničních pracovníků (např. po vzoru Brno Expat Centra), se zaměřením na středně a nízko kvalifikované pracovníky*

Oblasti spolupráce s přesahem do tvorby veřejných politik

- *definice společných priorit a aktivnější spolupráce při sběru a analýzách relevantních dat a ovlivňování veřejných politik*
- *definice koncepčních parametrů pracovní migrace, které by odpovídaly na dlouhodobé výzvy (demografické změny a emigraci)*
- *podpora dlouhodobé migrace a úspěšné integrace celých rodin*
- *regulace agenturního zaměstnávání (a pročištění trhu) a omezení prekarizace práce obecně*
- *důsledné plánování a komplexní politika (nejen) rozvoje průmyslových zón*
- *intenzivnější dialog a spolupráce s městy a obcemi*
- *lepší zapojení zaměstnavatelů*
- *revize investičních pobídek*
- *změna pravidel pro půjčování a exekuce*
- *podpora dostupného a sociálního bydlení*
- *posílení dostupnosti předškolního vzdělávání a péče a inkuzivity vzdělávacího systému obecně*
- *podpora kvalitnějšího (nejen občanského a mediálního) vzdělávání a kvalitnější osvěty veřejnosti*
- *podpora rozmanitých učňovských programů*

Dlouhodobé, strategické výzvy související (nejen) s migrací

- *vnímané trhliny v dobrém vládnutí – rezortismus, neprovázaná a nevyvážená řešení, korupce, bobtnání na nesprávných místech*
- *dílčí politiky a opatření se neopírají o dlouhodobou vizi (není zřejmé, k jakému modelu ekonomického a společenského rozvoje přispívají), ani data a analýzy nezohledňují nevyhnutelné dlouhodobé trendy (stárnutí populace, tzv. odliv mozků a emigraci obecně)*

) (glopolis